
KARADENİZ
2023 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA
BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER
Editörler
Özgür TÜFEKÇİ
Fevzi KIRBAŞOĞLU
NEU
PRESS

KARADENİZ: 2023 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

Editörler

Özgür TÜFEKÇİ
Fevzi KIRBAŞOĞLU

NEU
PRESS

neupress.org
pressneu

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları:
KARADENİZ:2023 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

Genel Yayın Yönetmeni/General Manager
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KALECİ

Editörler/Editors
Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ
Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU

Tasarım/Design
Büşra UYAR
Muhammed Sami TEKİN
Enes Malik YALÇIN

Redaktör/Redactor
Sema ERDOĞDU

ISBN
978-625-6208-21-6

Baskı/Printing
Necmettin Erbakan University Press (NEU PRESS)
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok. B Blok
No: 11 Meram / KONYA / TÜRKİYE
0332 221 0 575 - www.neupress.org
Sertifika No/Certificate No: 48888

NEU PRESS 1. Baskı, Konya/TÜRKİYE
Eylül 2024, vii + 392 s., 16x24 cm

Kategori/Category
Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı

**Bu eserin tüm hakları Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınlarına (NEU PRESS) aittir. Eserin tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'nu hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmadan herhangi bir ortamda yayımlanamaz ve herhangi bir bilgi depolama ve erişim sistemiyle, mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik veya başka yöntemlerle basılamaz, aktarılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.*

**Eserdeki yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu editörlerin, yazarların kendilerine aittir.*

** All rights of this work belong to Necmettin Erbakan University Press (NEU PRESS). According to the provisions of the "Law No. 5846 on Intellectual and Artistic Works", the whole or part of the work cannot be published in any medium without the prior permission of the publishing house that published the book, and it cannot be reproduced, printed, transferred, reproduced, or distributed by any information storage and retrieval system, mechanical, electronic, photocopying, magnetic or other methods.*

**The responsibility for all kinds of information and comments written in the book belongs to the editors and authors themselves.*

İÇİNDEKİLER

TAKDİM **1**

1. BÖLÜM
BÖLGE ÜLKELERİNİN 2023 GÖRÜNÜMÜ **5**

2023 Yılı Türkiye Panoraması:
İç ve Dış Politika Ekseninde Bir Değerlendirme 7
Yüksek Lisans Öğrencisi Muhammed Lütfü OSMANOĞLU, Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU

Operasyonların Gölgesinde Nihai Barışın Kıyısında Azerbaycan: 2023 35
Dr. Öğr. Üyesi Hülya KINIK

Politik Sorunların Gölgesinde 2023 Yılı ve Bulgaristan 63
Doç. Dr. Vahit GÜNTAY

Ermenistan 2023: İlerleme, Zorluklar ve Jeopolitik Manevralar 77
Doktora Öğrencisi Muharrem BAYRAK

Gürcistan'ın İç ve Dış Politika Dinamikleri: 2023 103
Doktora Öğrencisi Meltem HASANÇEBİ

Doğu ile Batı Arasında Moldova: 2023 135
Doktora Öğrencisi Dilek KARADENİZ TOPAL

Aktif Bir Dış Politika Arayışında Romanya ve 2023 Yılı 157
Doktora Öğrencisi Nükhet GÜNTAY

Rusya-2023: Savaş Devam Ederken 171
Öğr.Gör. Dr. Yunus Emre AYDIN

Ukrayna'da Derinleşen Kriz: 2023 197
Doktora Öğrencisi Hakan KÜÇÜK

2023 Yılında Yunanistan:
İç ve Dış Politikada Gelişmeler ve Ekonomik Toparlanma 223
Doktora Öğrencisi Oğuzhan BAL

2. BÖLÜM
GENİŞ KARADENİZ HAVZASINDA SINIRAŞAN SORUNLAR **245**

Rusya'nın Ukrayna'yı İşgalinin İkinci Yılında Yaşananlar 247
Dr. Sertaç Canalp KORKMAZ

Küresel Şirketler ve Batılı Ülkelerin
Ekonomik Yaptırımlarına Direnç ve Uyum: Rusya Örneği..... 271
Arş. Gör. Muhammet NEGİZ

Rusya Ukrayna Savaşı'nın
Karadeniz'e Kıyısı Bulunan Ülkelere Etkileri: Enerji Güvenliği..... 305
Dr. Zehra AKSU

NATO ve Geniş Karadeniz Havzası: 2023..... 331
Dr. Sertaç Canalp KORKMAZ

Avrupa Birliği'nin Doğu Politikası: 2023..... 345
Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU, Yüksek Lisans Öğrencisi Tuğba BEKTAŞ

Japon Devletinin Karadeniz
Algısı ve Son Dönemdeki Karadeniz Politikaları 369
Arş. Gör. Alperen TÜRKMEN

2. BÖLÜM

GENİŞ KARADENİZ HAVZASINDA SINIRAŞAN SORUNLAR

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN DOĞU POLİTİKASI: 2023

Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi Tuğba BEKTAŞ
Karadeniz Teknik Üniversitesi

GİRİŞ

Avrupa Birliği (AB), kuruluşundan bu yana gerçekleştirdiği genişleme politikalarıyla hem coğrafi sınırlarını genişletmiş hem de ekonomik ve siyasi gücünü artırmıştır. AB, Avrupa değerlerini yaygınlaştırmayı ve bölgesel istikrarı sağlamayı hedefleyen genişleme politikalarını, 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısıyla birlikte yeni bir döneme taşımıştır. Bu saldırı, AB'nin genişleme politikalarını hızlandırmasına ve revize etmesine yol açmış; Ukrayna, Moldova ve Gürcistan'ın AB'ye katılım süreçlerini ön plana çıkarmıştır.

Bu bağlamda, çalışmanın temel araştırma sorusu şudur: Rusya-Ukrayna Savaşı'nın AB'nin genişleme politikalarına, Ukrayna'ya yönelik yardımlarına, Belarus ile ilişkilerine ve Doğu Ortaklığı (DO) ülkelerindeki reform süreçlerine etkileri nelerdir?

Bu araştırma sorusu çerçevesinde, çalışmada öncelikle AB'nin genişleme politikalarının güncel durumu, özellikle Ukrayna, Moldova ve Gürcistan'ın AB'ye katılım süreçleri ele alınmıştır. Ardından, AB'nin Ukrayna'ya sağladığı çeşitli yardım paketleri incelenmiştir. Ayrıca, AB ile Belarus arasındaki ilişkilerde yaşanan gerginliğin nedenleri ve bu gerginliğin AB'nin DO[1] politikasına olan etkisi de değerlendirilmiştir. Çalışma, DO Sivil Toplum Forumu tarafından hazırlanan 2023 DO Endeksi'ni kullanarak, bölge ülkelerinde gerçekleştirilen reformların ilerlemelerini ve bu reformların karşılaştığı zorlukları da analiz etmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, AB'nin genişleme politikalarının güncel duru-

[1] 2007 yılında Polonya ve İsveç Dışişleri Bakanlarının önerisiyle hayata geçirilen Doğu Ortaklığı (Eastern Partnership/EaP), Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Ukrayna ve Belarus'un AB standartlarına uyumlu reformlar gerçekleştirmesine destek olmayı amaçlamaktadır. Program, siyasi diyalog, ekonomik entegrasyon, enerji iş birlikleri ve vize serbestisi gibi somut araçlar sayesinde bu ülkelerin Avrupa değerlerine daha fazla yakınlaşmasını ve demokratikleşme, iyi yönetişim, hukukun üstünlüğü ile insan hakları ve temel özgürlüklerin geliştirilmesini hedeflemektedir (Kırbaşoğlu & Hasançebi, 2023: 425; Özçelik & Zandaradze, 2020: 168).

KAYNAKÇA

Aday, N. (2015). 4046 Sayılı "Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunu"nun 20 A Maddesinin Türk Ticaret Kanunu'nun İlgili Hükümleri Karşısında "Özel Kural" Sayılıp Sayılmayacağı Sorunu. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (6), 1-12.

Anadolu Ajansı (2024a). *Avrupa Birliği ülkeleri Ukrayna'ya savaş için 143,2 milyar avro aktardı*. 05 04 2024 tarihinde Anadolu Ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-birligi-ulkeleri-ukrayna-ya-savas-icin-143-2-milyar-avro-aktardi/3170284 adresinden alındı.

Anadolu Ajansı (2024b). *AB, bütçesinden Ukrayna'ya ek 50 milyar avroluk destek paketi üzerinde uzlaştı*. 05 04 2024 tarihinde Anadolu Ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/ab-butcesinden-ukraynaya-ek-50-milyar-avroluk-destek-paketi-uzerinde-uzlasti/3124885 adresinden alındı.

Anadolu Ajansı (2024c). *AB, Ukrayna için oluşturduğu yeni fondan 4,5 milyar avroluk ilk ödemeyi yaptığını duyurdu*. 20 03 2024 tarihinde Anadolu Ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-ukrayna-icin-olusturdugu-yeni-fondan-4-5-milyar-avroluk-ilk-odemeyi-yaptigini-duyurdu/3169645 adresinden alındı.

BBC News. (2021). *Belarus plane: What we know and what we don't. 05 04 2024 tarihinde BBC News*. https://www.bbc.com/news/world-europe-57239521 adresinden alındı.

Eastern Partnership Civil Society Forum. (2023). *EaP CSF Steering Committee Statement Calls on the European Council to Follow Through on the European Commission's Recommendations to Open Negotiations with Ukraine and Moldova and to Grant EU Candidate Status to Georgia*. 05 04 2024 tarihinde The Official Website Eastern Partnership Civil Society Forum: https://eap-csf.eu/project/eap-csf-steering-committee-statement-calls-on-the-european-council-to-follow-through-on-the-european-commissions-recommendations-to-open-negotiations-with-ukraine-and-moldova-and-to-grant-eu/ adresinden alındı.

Eastern Partnership Civil Society Forum (2024). *The Eastern Partnership Index 2023: Charting Performance in the Eastern Partnership: Democracy and Good Governance, Policy Convergence and Sustainable Development*. 23 04, 2024 tarihinde The Official Website Eastern Partnership Civil Society Forum: https://eap-csf.eu/2023-eap-index/ adresinden alındı.

EU Neighbours (2024). *Belarus: EU Prolongs Restrictive Measures for Another Year*. 23 04, 2024 tarihinde EU NEIGHBOURS: https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/belarus-eu-prolongs-restrictive-measures-for-another-year/ adresinden alındı.

European Commission (2023a). *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR), Strategy and Reports*. 04 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Commission: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/2023-communication-eu-enlargement-policy_en adresinden alındı.

European Commission (2023b). *Commissioner Várhelyi Presented the 2023 Enlargement Report during the European Parliament Debate on Commission Statement- EU Enlargement Policy 2023*. 04 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Commission: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_23_5655 adresinden alındı.

European Commission (2024). *Factsheet: EU Solidarity with Ukraine, 12 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Commission.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_22_3862 adresinden alındı.

European Council (2024a). *EU relations with Belarus, 20 04, 2024 tarihinde The Official Website of the Council of the EU and the European Council.* https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eastern-partnership/belarus/ adresinden alındı.

European Council (2024b). *EU Sanctions against Belarus*. 19 04, 2024 tarihinde The Official Website of the Council of the EU and the European Council: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/why-sanctions/sanctions-against-belarus/ adresinden alındı.

European Union (2023a). *Official Journal of the European Union*. 22 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Union: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.196.01.0003.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A196%3ATOC#ntr4-L_2023196EN.01000301-E0004 adresinden alındı.

European Union (2023b). *Official Journal of the European Union*. 22 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Union: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2023.195.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A195I%3ATOC#document1 adresinden alındı.

European Union (2024a). *Glossary of Summaries, 18 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Union*. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/eurojust.html adresinden alındı.

European Union (2024b). *Glossary of Summaries, 18 04, 2024 tarihinde The Official Website of European Union*. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/europol-european-union-agency-for-law-enforcement-cooperation.html adresinden alındı.

Kırbaşoğlu, F. (2022). *2021 Yılını Geride Bırakırken Avrupa Birliği'nin Geniş Karadeniz Havzası Stratejileri*. Ö. Tüfekçi & F. Kırbaşoğlu (Ed.) içinde, Karadeniz: 2021 Gelişmeleri Işığında Bölgesel Değerlendirmeler (455-489). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları

Kırbaşoğlu F. & Hasançebi M. (2023). *Avrupa Birliği'nin Doğu Ortaklığı Politikası: 2022 Gelişmeleri Işığında Bir Değerlendirme*. Ö. Tüfekçi & F. Kırbaşoğlu (Ed.) içinde, Karadeniz: 2022 Gelişmeleri Işığında Bölgesel Değerlendirmeler (422-443). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.

Özçelik, A. O. & Zandaradze, S. (2020). Avrupa Birliği DO Projesinin Gürcistan'a Etkisi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, *8*(1), 167-193.

Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs Directorate for EU Affairs. (2024). *Enlargement of the European Union*. 18 04, 2024 tarihinde Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs Directorate for EU Affairs: https://www.ab.gov.tr/109_en.html adresinden alındı.